Românistica la Universitatea din Zürich

Meda Gabriela GAUTSCHI

Key-words: *Romanian studies, academic courses, cultural activities, Zürich*

Universitatea din Zürich este singura universitate elveţiană la care se poate studia limba şi literatura română. Chiar dacă nu a beneficiat de o catedră proprie, limba română a făcut dintotdeauna parte din programul de studii al Institutului de Romanistică (de fapt, o facultate de limbi şi literaturi romanice) care aparţine de Facultatea de Filosofie a Universităţii din Zürich. Institutul de Romanistică ia naştere în 1894 prin desprinderea de Institutul de Studii Engleze şi reuşeşte să-şi atingă în scurt timp cel mai ambiţios ţel, adică să devină un centru european de prestigiu în domeniul cercetării dialectologice, al geografiei lingvistice şi al criticii literare.

Primul curs de limbă română, mai bine zis un curs de istorie a limbii române, a fost susţinut în anul 1954 de prof. dr. Arnald Steiger, fondatorul hispanisticii la Zürich şi cunoscut la nivel internaţional datorită studiilor sale despre relaţiile lingvistice arabo-romanice în spaţiul mediteranean. Zece ani mai târziu, începând cu anul 1964, prof. dr. Heinrich Schmid organizează cursuri de introducere în studiul lingvisticii româneşti, subliniind de fiecare dată specificitatea limbii române în cadrul marii familii a limbilor romanice şi intervenind energic pentru menţinerea cursurilor şi, implicit, a românisticii în Elveţia. Tot în acei ani, cunoscuta cercetătoare a operelor lui Mihai Eminescu, dr. Svetlana Paleologu Matta, predă literatura română populară, clasică şi modernă, conducându-i cu pasiune pe tinerii elveţieni prin frumuseţea baladelor populare româneşti şi zăbovind deseori asupra operele lui Ion Creangă, Mircea Eliade, Eugen Barbu şi mulţi alţii. Doamna dr. Svetlana Paleologu Matta este cea care a ţinut, timp de aproape 30 de ani, şi cursurile practice de limbă română. Se cuvine menţionată aici şi contribuţia doamnei dr. Maria Iliescu, romanist de renume, care a susţinut la Zürich, în anii 1985–1986, cursuri despre locul limbii române între limbile romanice, preluând pentru o perioadă şi cursurile de limbă şi literatură română pentru începători. Până în anii ’80 ai secolului trecut s-au depus eforturi uriaşe pentru a aduce din România publicaţiile necesare studiului limbii şi literaturii române la nivel universitar. În condiţiile izolării României au fost, totuşi, posibile, mulţumită angajamentului şi dărniciei lectorilor de limbă română, achiziţii fundamentale în domeniul istoriei limbii şi literaturii române. După anii ’90 fondul de carte românească a avut de suferit de pe urma creşterii vertiginoase a preţurilor noilor ediţii şi a reducerilor bugetului acordat limbii române. De asemenea, nu au existat edituri şi distribuitori specializaţi în

„Philologica Jassyensia”, An VI, Nr. 2 (12), 2010, p. 273–276

BDD-A966 © 2010 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:55 UTC)

publicații românești. În aceste condiții, s-a pus accentul mai cu seamă pe achiziționarea dicționarelor, a materialelor didactice, a revistelor şi a atlaselor lingvistice şi mai puțin pe actualizarea fondului de carte nouă românească. În prezent, Biblioteca de Romanistică este cea mai mare bibliotecă de acest fel din Cantonul Zürich şi una dintre cele mai mari din Elveția. Toate volumele şi materialele bibliotecii pot fi căutate online pe adresa www.informationsverbund.ch, adresă la care sunt afiliate aproape toate bibliotecile din Elveția.

Din anii ’90 se cristalizează o nouă echipă de românişti activi în promovarea limbii şi literaturii române la Zürich. Este vorba de domnul dr. Alfred Suter, specialist în lingvistică romanică comparată şi titularul cursurilor practice de limba română, şi doamna prof. dr. Christina Vogel, specialistă în literatura română şi docent de literatură franceză şi română la Universitatea din Zürich. Prin activitatea şi entuziasmul dedicat profesiunii lor aceştia au reuşit nu numai să completeze cu volume noi biblioteca de românistică din cadrul Institutului de Romanistică, ci şi să atragă mulți studenți elvețieni către studiul limbii şi literaturii române. Doamna prof. dr. Christina Vogel publică articole în limba franceză şi germană despre legăturile dintre avangarda franceză şi cea germană, precum şi despre Paul Valéry şi Constantin Noica. Limba şi literatura română rămâne integrată, în toată această perioadă, catedrei de lingvistică italiană al cărei titular este, din anul 2000, domnul prof. dr. Michele Loporcaro, cunoscut specialist de lingvistică italiană şi de romanistică comparată şi autor al unor lucrări şi articole de referință în domeniul lingvisticii romanice istorice şi contrastive.

Dacă până la sfârşitul anilor ’90 limba şi literatura română se putea studia după vechiul regulament ca materie secundară, examenul final fiind cel de licență, după reforma de tip Bologna din anii 2005–2006 studiul limbii şi literaturii române s-a adaptat ciclurilor Bachelor şi Master. Putând fi aleasă în continuare numai ca materie secundară, specializarea limba şi literatura română intră în combinație, cel mai adesea, cu celelalte limbi romanice, cu o altă limbă străină sau cu specializări în istorie est-europeană, didactica limbilor străine şi pedagogie. Obligatoriu este studiul limbii române pentru studenții şi studentele de la secția de lingvistică romanică comparată a Institutului de Romanistică al Universității din Zürich – una dintre puținele universități europene la care se mai poate studia lingvistica romanică comparată ca materie de sine stătătoare.

La Universitatea amintită se poate frecventa, în primii doi ani, un curs practic de limbă în care studenții îşi însuşesc gramatica normativă, lexicul necesar şi noțiunile esențiale de istorie, cultură şi civilizație românească. La acest curs se adaugă un exercițiu de lectură din texte literare şi lingvistice menit să ofere studenților principalele instrumente teoretice şi practice pentru completarea studiilor de lingvistică şi literatura română. Pentru specializarea lingvistică română sunt prevăzute două seminare de lingvistică diacronică şi, respectiv, sincronică, acestea fiint ținute de Meda Gabriela Gautschi. Obligatorii pentru toți studenții sunt cursurile de introducere în fonetica şi fonologia limbilor romanice, al cărui titular este dr. Stephan Schmid de la Institutul de Romanistică, şi cele privind istoria est-europeană, de la Institutul de Istorie al Universității din Zürich, unde este prevăzut un seminar introductiv. Doamna prof. dr. Christina Vogel integrează, pe cât posibil, în cursurile de literatură franceză şi literatura română, oferind tinerilor cercetători

BDD-A966 © 2010 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:55 UTC)

idei şi teme pentru lucrările de seminar şi de master. După acest ciclu de cursuri cu prezenţă obligatorie, studenţii îşi aleg patru sau cinci teme de cercetare lingvistică, literară sau culturală şi alcătuiesc, în mod individual, două lucrări de seminar şi trei eseuri pe care le supun atenţiei docenţilor.

Universitatea din Zürich a avut dintotdeauna şi poate beneficia şi astăzi de intense legături cu universitatea din Jena (Germania), singura universitate din spaţiul european de limbă germană care deţine o catedră de limbă şi literatură română. În fiecare primăvară au loc la Jena cursuri intensive de limba şi literatura română unde studenţii elveţieni îşi pot completa cunoştinţele sau susţine examene şi lucrări de seminar cu profesori de specialitate. Programele europene de mobilitate facilitează schimburile de studenţi şi de profesori între Universitatea din Zürich şi centrele de specialitate de la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj şi de la Universitatea din Bucureşti.

O noutate pentru studiul limbii şi literaturii române la Zürich o constituie folosirea noilor tehnologii. Pe platforma virtuala OLAT (‘Online Learning And Training’) a Universităţii din Zürich şi-au găsit deja locul multe cursuri, programe şi aplicaţii legate de limba şi literatura română. Această dezvoltare pozitivă a fost remarcată şi de conducerea Universităţii din Zürich, care a acordat, în urma unui concurs la nivel universitar, finanţări importante pentru două proiecte lansate de Meda Gabriela Gautschi. Proiectele LIMBRO (‘Limba Română Online’) şi ILRO (‘Introducere în Lingvistica Românească Online’) au ca scop crearea şi dezvoltarea unor platforme virtuale şi ateliere de lucru tematice interactive pentru studiul limbii şi lingvisticii româneşti.

Aproximativ 25 de studenţi s-au înscris în anul 2009 la cursurile de limbă şi literatură română. Din 2006 până în 2008 au obţinut diploma de Bachelor 5 studenţi. Aproape toţi îşi continuă studiile de limba şi literatura română cu intenţia de a absolvi şi examenele de Master. Numărul studenţilor care învaţă limba română a crescut simţitor în ultimii ani, dovadă că eforturile depuse pentru diversificarea ofertei didactice şi pentru un învăţământ universitar modern şi excelent din punct de vedere ştiinţific şi metodologic încep să dea roade. Interesant este faptul că, dacă în ultimii douăzeci de ani mulţi dintre studenţii care obţineau diploma de absolvire aveau origini româneşti, în ultimii trei ani constatăm un interes deosebit din partea studenţilor elveţieni. Aderarea României la Uniunea Europeană şi parafarea acordurilor de liberă circulaţie şi schimb comercial între România şi Elveţia sporesc, desigur, interesul şi necesitatea pe piaţa muncii de a avea cunoştinţe de cultură românească şi de a vorbi cât mai bine limba română.

Colaborarea cu ambasada României la Berna a fost şi rămâne foarte strânsă. În ultimii doi ani Meda Gabriela Gautschi a reuşit să îmbogăţească, cu sprijinul ambasadei şi prin intermediul unei donaţii din partea Institutului Cultural Român, fondul de carte românească al Institutului de Romanistică şi să pună bazele unui Cineforum românesc, care s-a bucurat, de la început, de un viu interes şi de un public numeros. Audienţa mare ne-a constrâns, spre bucuria noastră, să organizăm întâlniri cu diferiţi autori români din Elveţia şi acţiuni culturale cu specific românesc.

Docenţii de limba şi literatura română şi-au propus, pentru următorii ani, să continue activitatea de cercetare în domeniul românisticii şi al relaţiilor literare şi culturale româno-elveţiene, promovând în mod activ studiile româneşti de la Zürich.

BDD-A966 © 2010 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:55 UTC)

Romanian Studies at the University of Zürich, Switzerland

During the last ten years, the interest in the Romanian language and culture has continuously increased. This article offers a brief overview over the evolution of Romanian Studies at the University of Zurich in Switzerland in the last 50 years and informs about the new courses, didactic means and initiatives that reinforce the teaching activity in the Swiss academic environment.

Universitatea din Zürich
Elveţia

BDD-A966 © 2010 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:55 UTC)